

nr. 7, jrg. 1, juli 2011

Uitgave/Redactie: Wim Keizer, 023-5546387, wkeizer@soobbozh.nl.

De maand die was

Raken we nu met z'n allen op een hoger niveau of op een lager niveau geïnformeerd? In de trein reizend naar en van Hoofddorp op dagen dat ik niet aan Het Nieuwe Werken (HNW) deed, las ik in alledrie m'n lijfbladen, *NRC Handelsblad*, *Humo* en *The Economist*, verhalen over de toekomst van boek, krant en democratie.

"Schrijvers die vroeger tussen de 1500 en 3000 exemplaren van een boek verkochten, schrikken nu van hun afrekening. Een boekhandelaar zei tegen Lex Jansen (van de Arbeiderspers – wk): 'Ik kan de kasten bij wijze van spreken wel wegdoen. De mensen kopen alleen wat plat op tafel ligt.'" Aldus de boekenbijlage van *NRC Handelsblad* van 8 juli, in een verhaal over het gedwongen samengaan van de Arbeiderspers en A.W. Bruna (uitgever van o.a. **Stieg Larsson**) en over de dalende cijfers in het boekenvak.

The Economist van 9 juli heeft een *special report* over de toekomst van dagbladen en de (mogelijke) rol van sociale media. De toon is opgewekter dan in *NRC Handelsblad*. Het blad zegt dat de transformatie van de nieuwsindustrie niet te stoppen is, maar dat individuen stappen kunnen ondernemen om de zorgelijke kant ervan te verminderen: door als producent van nieuwe journalistiek zorgvuldig met feiten te zijn en transparant met bronnen. En door als consument veeleisend te zijn. *The Economist* ziet een soort terugkeer naar het koffiehuis, waar nieuws circuleerde in de vorm van pamfletten en brieven, dus voor de opkomst van de massapers.

Het interessants is het verhaal in het Vlaamse *Humo* van 1 juli, een interview met **David van Reybrouck** van het ook in Nederland bekende boek *Congo*, en **Francesca Vanthielen** van omroep VTM, over initiatieven voor een "post-representatieve democratie", gekoppeld aan "de steile opgang van nieuwe communicatietechnieken". Zij en een twintigtal anderen komen met een [Manifest van de G1000](#), een initiatief waarbij op 11 november 1000 burgers, verdeeld over 100 tafels, in Brussel gaan filosoferen over de toekomst van de democratie. Van Reybrouck spreekt over "de deliberatieve democratie, een vriendelijke, maar krachtige poging om de expertise van de massa positief te gebruiken in het democratische proces." Hij zegt ook: "Nieuwe technieken brengen nieuwe mogelijkheden, maar ook nieuwe ellende: de boekdrukkunst heeft de renaissance en de godsdienstoorlogen bevorderd. Het punt is: we kunnen niet terug naar de tijd dat er geen internet was." Dat geldt ook voor het Nederlandse openbare bibliotheekwerk. Meer daarover in deze WWW.

Wim Keizer,
15 juli 2011

Weinig vragen bij presentatie subsidie-regeling aansluiting digitale bibliotheek

Het ministerie van OCW streeft er naar de bibliotheekinnovatiegelden (thans € 20 miljoen per jaar, waarvan € 1,5 miljoen voor Kunst van Lezen) te handhaven tot en met 2016. Dat bevestigde **Theo Bijvoet**, hoofd Letteren en Bibliotheken bij OCW, 28 juni bij een door de Stichting Bibliotheek.nl en OCW in Utrecht georganiseerde voorlichtingsmiddag over de *Subsidie-regeling aansluiting digitale bibliotheek 2011*.

Dennis Eijsten, manager Innovatie bij Bibliotheek.nl, liep in vogelvlucht door de stand van de productrealisatie. Hij deed dat aan de hand van de zes door Bibliotheek.nl voor de digitale infrastructuur benoemde focusgebieden, te weten 1. Presentatie (met o.a. de White label website-infrastructuur), 2. Zoeken (met o.a. de Nationale Bibliotheek Catalogus), 3. Vinden, 4. Bestellen, 5. Leveren en 6. Klantgerichtheid (met o.a. het datawarehouse).

Oplevering vindt plaats in vier releases (1. mei 2011, 2. augustus 2011, 3. oktober 2011 en 4. januari 2012), waarvan de eerste twee intern bij Bibliotheek.nl zijn en die van oktober en januari het instapmoment nummer 1 respectievelijk nummer 2 voor de bibliotheken vormen. In een uitgedeelde update van het jaarplan 2011 staat wat er bij welke release wordt opgeleverd.

WaaS

Bij instapmoment nr. 1 (oktober) is het mogelijk aangesloten te worden op de 'Website as a Service' (WaaS), hetzij direct hetzij via een mix (waar voor gekozen kan worden als een bibliotheek eigen webfunctionaliteit heeft die nog niet via de WaaS beschikbaar komt. Het eigen content managementsysteem – CMS – blijft dan nog even functioneren. Deze oplossing is wel duurder). De eerste versie van de WaaS sluit aan op de lokale catalogus, maar nog niet op de Nationale Bibliotheek Catalogus. Alle eigen titels zijn normaal opvraagbaar, maar de aanwezigheid in andere bibliotheken kan nog niet worden gepresenteerd. Deze aanwezigheid zal pas volledig zijn als de bezitssynchronisatie die moet plaatsvinden helemaal is uitgevoerd, in 2012.

Meer functionaliteit

Bij instapmoment 2 (januari 2012) omvat de WaaS veel meer widgets. Dan heeft de bibliotheek de beschikking over een volwaardige website die meer functionaliteit biedt dan de meeste bestaande bibliotheekwebsites. Vanaf dat moment kan de bibliotheek ook de beschikking krijgen over de NBC, de landelijke collectie van titels, en kan men zien waar die beschikbaar zijn (pas volledig na de bezitssynchronisatie). Bibliotheek.nl wil dan ook de eerste landelijke publieksacties lanceren.

In 2012 worden er veel meer widgets ontwikkeld en wordt er verder gewerkt aan de infrastructuur.

Zie voor meer informatie de publicatie [Aansluiting op Bibliotheek.nl](#) (PDF) op de site van Bibliotheek.nl.

Leveranciers en concurrentie

De presentatie riep weinig vragen op. Op de vraag hoe de verhouding is met de leveranciers van de huidige systemen, zei Dennis dat Bibliotheek.nl probeert de ontwikkelingen voor alle partijen (Bibliotheek.nl en leveranciers) aantrekkelijk te maken. **Nan van Schendel** (voorzitter van de VOB-commissie digitale bibliotheek) wilde daar wat meer verheldering over, in relatie tot de NBC. Dennis gaf toe dat Bibliotheek.nl voor leveranciers die ook de opbouw van catalogi in hun businessmodel hebben een concurrent is. "Dat is een gespreksonderwerp. Je kunt focussen op de tegenstellingen, maar je kunt ook kijken naar de gemeenschappelijke belangen. Daar zijn we over aan het onderhandelen en er is een wil het op te lossen. Hier laat ik bij, want anders krijg ik een tegengesteld effect."

Meer op: <http://www.bibliotheekblad.nl/rubrieken> (1 juli).

Vervolg Visiedocument: Pragmatische aanpak Open Index via GGC nodig

Voor een nieuw ontwerp van een gemeenschappelijke informatie-infrastructuur is verder overleg met OCLC een belangrijke stap. Het is noodzakelijk om de gemeenschappelijke infrastructuur te koppelen aan diensten die door de Nederlandse bibliotheken gebruikt worden. Daarvoor is het van belang te bepalen welke componenten van die infrastructuur voor welke doelgroepen kunnen worden ingezet. In de vernieuwde Gemeenschappelijke Informatie-Infrastructuur (GII) moet het mogelijk zijn diensten van andere leveranciers dan OCLC te koppelen. De Nederlandse metadata-database GGC (het gemeenschappelijke catalogiseersysteem, waarvan OCLC de eigenaar is - wk) sluit al goed aan bij het internationale WorldCat (eveneens van OCLC), maar moet ook het gebruik van bijvoorbeeld back-office-functionaliteiten en 'discovery layers' van andere leveranciers faciliteren. Met OCLC moet daarom verder worden gesproken over het aanbieden van WorldCat-diensten aan Nederlandse bibliotheken en het gebruik van open en internationale standaarden ten behoeve van de aansluiting op diensten van andere aanbieders.

Dat zegt de Stuurgroep Consortium Gemeenschappelijke Informatie-Infrastructuur (GII) in een notitie *Vernieuwing van de Gemeenschappelijke Infrastructuur – Het Vervolg*. Bibliotheekblad en WWW kregen deze notitie van de voorzitter van de GII-Stuurgroep, **Bas Savenije** (directeur Koninklijke Bibliotheek). De notitie is het vervolg op een in het najaar van 2010 door de Stuurgroep gepubliceerd Visiedocument. Daarin staat dat het wenselijk is dat alle publiek toegankelijke bibliotheken (dus openbare bibliotheken, universiteitsbibliotheken, de Koninklijke Bibliotheek en eventueel andere bibliotheektypen) één centrale toegang tot al hun collecties (titels en content) realiseren. Een samenvatting van het Visiedocument, alsmede een gezamenlijke brief van de VOB, de Plusbibliotheken, het SIOB en Bibliotheek.nl hierover, stond in WWW van januari 2011. Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws/uitgelicht (22 juni).

Commissie Digitale Bibliotheek was bij NBD/Biblion en OCLC

“Het is heel simpel: we doen moeite om de complexe materie te begrijpen zodat we ten eerste zicht krijgen op de bijwerkingen en effecten van onze gezamenlijke Nationale Bibliotheek Catalogus (NBC), ten tweede als input om het VOB-bestuur goed te adviseren en ten derde om de impact van een digitale bibliotheek op lokaal niveau te kunnen inschatten.”

Dat zegt **Nan van Schendel**, voorzitter van de VOB-commissie Digitale Bibliotheek, in reactie op de vraag wat het doel is van gesprekken die commissieleden 8 juli voerden met de directies van NBD/Biblion en OCLC. Een aantal commissieleden kwetterde over die gesprekken. Zie tweets van [Nan van Schendel](#), [Mark Deckers](#) en [Jeroen Seeverens](#).

De commissie bestaat uit Nan (Bibliotheek Gouda, voorzitter), **Jos Debeij** (Deventer, portefeuillehouder VOB-bestuur), Mark (Blauwe Brug), **Margot Nicolaes** (DOK Delft), Jeroen (Bibliotheekhuis Limburg), **Pieter Thijssen** (Midden-Brabant), **Rob Visser** (OBA), **Mannes Westra** (Kopgroep) en **Coen van Hoogdalem** (commissiesecretaris).

Desgevraagd zei Mannes Westra dat de commissie de gesprekken nog moet evalueren, omdat het om een ingewikkelde materie gaat. Gevraagd is naar de perikelen rond de Centrale Catalogus Openbare Bibliotheken (CCOB) van NBD/Biblion en de Nationale Bibliotheek Catalogus (NBC) van Bibliotheek.nl. De commissie constateert dat met name eigendomsrechten van gegevens een ingewikkelde materie is. De gesprekspartners gaven aan dat er iets moet gebeuren in de verhouding NBD/OCLC/Bibliotheek.nl.

Desgevraagd bevestigde Bibliotheek.nl dat er geen sprake meer van is (zoals aanvankelijk het plan was) een nieuwe NBC te laten bouwen, maar dat voor de fysieke content (titels) voortgebouwd wordt op het bestaande GGC (Gemeenschappelijk catalogiseersysteem van OCLC). Dit is conform de aanbevelingen in een visiedocument van de Stuurgroep van het Consortium Gemeenschappelijke Informatie-Infrastructuur (GII), waarvan **Bas Savenije** (directeur Koninklijke Bibliotheek) de voorzitter is. De nagestreefde Open Index (= Zoekplatform) kan de titels (te koppelen aan de objectgegevens met bezitsmerken van de bibliotheken = bezitsregistratie en -synchronisatie), ontsluiten. Een zogenaamde *servicebus* zorgt voor de communicatie met de achterliggende bibliotheeksystemen.

Het zoekplatform ontsluit ook digitale content. Daar is de [Eregalerij van klassiekers](#) een eerste voorbeeld van.

De verdere realisatie van de NBC (op basis van het GGC) is afhankelijk van de afspraken die in de Stuurgroep GII worden gemaakt over de met OCLC te voeren gesprekken en de uitkomst daarvan.

Zie ook: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (14 juli).

Integratie G!ds in landelijke infrastructuur

De G!ds wordt geïntegreerd in de nieuwe digitale infrastructuur en gaat over op de landelijke huisstijl, zo meldde de Stichting Bibliotheek.nl (BNL).

De afgelopen periode is onderzocht of en op welke wijze BNL betrokken zou kunnen blijven bij de uitvoering van de licentie-taak die vanuit de VOB m.b.t. de G!ds aan BNL is meegegeven. De conclusie is dat G!ds voor zowel bibliotheken, PSO's en BNL op een aantal vlakken toegevoegde waarde levert. Daarom heeft BNL besloten de G!ds verder te integreren in de landelijke digitale infrastructuur. De integratie zal plaatsvinden in nauwe samenwerking met de deelnemende bibliotheken en de PSO's. Het landelijke G!ds-team blijft in dienst bij BNL. De G!ds gaat volledig over op de landelijke huisstijl. Binnen Bibliotheek.nl wordt de G!ds, waar dit aan de orde is, geïntegreerd in de nieuwe digitale diensten.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (7 juli).

Blogs Bibliotheek.nl

In de WWW van mei 2011 werden de blogs van de *blogger-in-residence* van Bibliotheek.nl, **Jan Klerk**, op een rijtje gezet.

In de WWW van juni kwam er nog één bij (van 20 mei).

Op 14 respectievelijk 24 juni en 7 juli publiceerde Jan er nog drie:

[BNL-blog: De polder, het veld, het spel en de spelers](#), [BNL-blog: Duidelijkheid](#) en [Generatie Y en de Digitale Jeugdbibliotheek](#).

Ook **Mark Deckers** blogt over Bibliotheek.nl. Hij krijgt als nieuwe uitdaging Bibliotheek.nl te adviseren. Volgens hem is er sprake van een traject met *enorme risico's*. Maar het *moet slagen* en daarom is het alle hens aan dek en doet hij mee.

Meer op: www.markdeckers.net (4 juli) en

www.stichtingbibliotheek.nl/Nieuws (6 juli).

Besteding OCW-gelden in 2011

De OCW-innovatiegelden (samen € 20 miljoen) worden in 2011 als volgt aangewend:

- Bibliotheek.nl	€ 11,1 milj.
- Subsidieregeling 2011 implementatie (hoger begroot dan 115 x € 37.000, i.v.m. mogelijke incidentele tegenvallers)	€ 4,9 milj.
- Friciekosten splitsing VOB (bijdragen CPNB en Bibliotheekblad)	€ 1,5 milj.
- Reservering BTW-problematiek SIOB (OCW houdt hier geld voor achter, omdat het BTW-vraagstuk nog niet geheel is uitgeklaard)	€ 1 milj.
- Kunst van Lezen (helpt programmabudget)	€ 1,5 milj.

Totaal € 20 milj.

Dat meldde **Theo Bijvoet** (hoofd Letteren en Bibliotheken bij OCW) desgevraagd. De structurele bijdrage die OCW wil ver-

lenen aan de infrastructuur zit voor 2011 in de € 11,1 miljoen voor Bibliotheek.nl.

Begroting Bibliotheek.nl 2011

In het Jaarplan 2011 van de Stichting Bibliotheek.nl staat dat de begroting 2011 van Bibliotheek.nl € 16 miljoen bedraagt aan baten en lasten.

De baten bestaan uit:

- Bijdrage bibliotheken voor content (€ 0,20 per inwoner)	€ 3.200.000
- Bijdrage vanuit SIOB	€ 1.700.000
- Innovatiesubsidie van OCW	€ 9.100.000
- Instellingsubsidie van OCW	€ 2.000.000
<i>Totaal</i>	€ 16.000.000

De lasten bestaan uit:

- Onderdelen digitale infrastructuur	
1. Presentatie	€ 4.087.000
2. Zoeken	€ 1.837.000
3. Vinden	€ 400.000
4. Bestellen	€ 1.335.000
5. Leveren	€ 291.000
6. Klantgerichtheid	€ 510.000
Technisch beheer en hosting	€ 836.000
- Overige activiteiten (excl. inkoop digitale content)	€ 1.224.000
- Inkoop digitale content (incl. kosten ondersteuning)	€ 3.300.000
- Personeelskosten (incl. inhuur)	€ 1.872.000
- Huisvesting en kantoorkosten	€ 308.000
<i>Totaal</i>	€ 16.000.000

Brief bibliotheekwetgeving na de zomer

OCW-staatssecretaris **Halbe Zijlstra** stuurt zijn aangekondigde hoofdlijnenbrief over de actualisering van bibliotheekwetgeving niet meer voor het zomerreces naar de Tweede Kamer. Dat meldt hij in een brief van 11 juli 2011.

Reden: "Omdat gemeenten en provincies bestuurlijke partners in het bibliotheekbeleid zijn, wil ik mijn ideeën over bibliotheekwetgeving in een bestuurlijk overleg met VNG en IPO bespreken. Dat overleg kan pas na het zomerreces plaatsvinden."

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (11 juli).

SIOB stelt Unesco-manifest ter discussie

"Gezien de huidige maatschappelijke context waarin verschillende rechtsbeginselen ter discussie staan, lijkt de huidige legitimering van de openbare bibliotheek, die met name gebaseerd is op het Unesco-manifest, niet meer adequaat."

Dat meldt het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB) op zijn website, in een aankondiging van een volgende sessie voor het ontwikkelen van een visie op openbaar bibliotheekwerk.

De sessie vindt plaats op 18 juli in Utrecht. Het SIOB zal met een aantal deskundigen uit verschillende sectoren ingaan op de vraag wat het 'hogere doel' is van bibliotheken. "Tijdens deze sessie staat de vraag centraal wat in essentie de unieke bijdrage is van de bibliotheken aan de samenleving en wat dus het bestaansrecht van bibliotheken is", zegt het SIOB.

Ook de uitkomst van deze sessie dient als input voor de visie op de bibliotheeksector die het SIOB tijdens de Bibliotheek-tweedaagse in december wil presenteren. Er komt een verslag van de sessie op de SIOB-site.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (12 juli).

LibrarySchool krijgt steun uit veld

Met ondersteuning van de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA), ProBiblio, Biblioservice Gelderland, Bibliotheek Service Centrum Utrecht (BiSC) en NBD/Biblion gaat de LibrarySchool beginnen. Daartoe hebben de betrokken directeuren 22 juni besloten. NBD/Biblion heeft toegezegd de LibrarySchool de komende drie jaar financieel te ondersteunen.

Dat meldde **Rob Bruijnzeels**, initiatiefnemer van de Library School, in een persverklaring. De bedoeling is dat per september 2011 een eerste groep van studenten van start gaat.

De directeuren van de ondersteunende organisaties willen snel in overleg treden met het VOB-bestuur over zijn besluit een daarvoor bestemde VOB-reserve vooralsnog niet in te zetten voor de LibrarySchool. Zie het bericht in de vorige WWW (pagina 5) hierover.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (29 juni).

VOB wil jurisprudentie bibliotheekbestel

In het kader van haar activiteiten tegen extreme gemeentelijke bezuinigingen op openbaar bibliotheekwerk heeft de VOB juridische procedures in gang gezet die rechterlijke uitspraken moeten opleveren over het bibliotheekbestel.

Het Bibliotheekcharter, in december 2009 getekend door OCW, IPO en VNG, zegt dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de kern van het bibliotheekbestel: de lokale/regionale basisbibliotheken. Het Charter zegt ook dat de minister van OCW de bestelverantwoordelijkheid voor het openbare bibliotheekwerk heeft en voor de daaruit voortvloeiende bestel- en opdrachttaken. En de provincies worden geacht het uitvoerend bibliotheekwerk te ondersteunen.

De VOB wil nu laten nagaan of het mogelijk is rechterlijke uitspraken te krijgen over de handelwijze van gemeenten die de subsidie voor het openbare bibliotheekwerk geheel intrekken (100% bezuiniging) of die zeer zwaar bezuinigen.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (20 juni).

VOB: voorbereidingen burgerinitiatief

De VOB gaat starten met de voorbereidingen van een burgerinitiatief over bibliotheekwetgeving. De VOB doet dat in afwachting van de brief die staatssecretaris **Halbe Zijlstra** aankondigde bij de presentatie van zijn cultuurplan *Meer dan kwaliteit* (zie ook WWW van juni). In zijn voorgenomen brief aan de Tweede Kamer zal Zijlstra o.a. ingaan op de mogelijkheid bibliotheekwetgeving.

Afhankelijk van de inhoud van deze brief neemt het VOB-bestuur een besluit over het doorzetten van het burgerinitiatief. Als de inhoud van de brief een perspectief biedt op voorspoedige agendering van bibliotheekwetgeving in de Tweede Kamer zal de VOB al haar inspanningen richten op een zo goed mogelijk inhoudelijk resultaat in de wetgeving zelf. Als er twijfel of onzekerheid is over de agendering dan start de VOB met het ophalen van handtekeningen voor een burgerinitiatief, zo laat de VOB weten.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (23 juni).

VOB-bestuur wil actieplan

Het VOB-bestuur heeft het VOB-verenigingsbureau opdracht gegeven om een samenhangend actieplan te ontwikkelen om de openbare bibliotheken en hun maatschappelijke meerwaarde in deze tijd van bezuinigingen beter op de landelijke kaart te zetten.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (28 juni).

VNG vindt korten SIOB niet logisch

Evenals de VOB en het SIOB zelf, vindt de VNG het niet logisch dat het budget van het SIOB voor de reguliere besteltaken met de helft gekort wordt. De VNG schreef in een brief van 16 juni 2011 aan de Kamercommissie voor OCW: "Het bibliotheekveld is volop in beweging: gemeenten zoeken daarbij naar een toekomstgerichte invulling van de bibliotheekconcept onder financiële omstandigheden die nopen tot bezuinigingen. Het korten van het sectorinstituut met de helft van de subsidie strookt niet met de ambitie dit instituut te versterken in zijn positie als regisseur van het bibliotheekveld en aanjager van innovatie."

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (16 juni).

Tijdens het Kamerdebat over het cultuurbeleid op 27 juni werd duidelijk dat staatssecretaris **Halbe Zijlstra** onverkort wil vasthouden aan zijn plannen, inclusief die t.a.v. het SIOB. Een meerderheid van de Tweede Kamer steunt de plannen.

De protesten tegen de cultuurbezuinigingen hebben dus niet mogen baten. De Raad voor Cultuur kondigde 1 juli aan dat **Els Swaab**, voorzitter van de Raad, aftreedt uit protest tegen Zijlstra's plannen.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (1 juli).

NBD/Biblion betreurt misverstand brief

NBD/Biblion betreurt het dat een brief over de Mediamaat (een NBD-product) die o.a. aan gemeenten was gezonden door bibliotheken is opgevat als een ondergraving van de positie van de bibliotheek naar de subsidiegever.

Dat schreef **Henk Das**, directeur van NBD/Biblion, 14 juni in reactie op een protestbrief van de Brabantse Netwerkbibliotheek.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (24 juni).

Onderzoek aanpak laaggeletterdheid

In opdracht van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB) heeft Research voor Beleid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor openbare bibliotheken om laaggeletterdheid aan te pakken. Uit het onderzoek, getiteld *De aanpak van laaggeletterdheid door openbare bibliotheken. Kansen en mogelijkheden voor de toekomst*, komt naar voren dat er kansen liggen, maar ook dat er sprake is van een aantal serieuze belemmerende factoren voor een actief bibliotheekbeleid op dit terrein.

De samenwerking met ROC's op het gebied van educatie voor laaggeletterden staat bijvoorbeeld onder druk van bezuinigingen. Hetzelfde geldt voor activiteiten gericht op inburgering, zo stellen de onderzoekers.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/nieuws (7 juli).

November: conferenties Kunst van Lezen

"Kunst van Lezen" houdt in het najaar in samenwerking met PSO's een reeks regionale conferenties over de samenwerking tussen openbare bibliotheek en basisonderwijs. De ervaringen in verschillende samenwerkingsprojecten worden bijeengebracht in één landelijk aanbod.

De conferenties zijn in eerste instantie bedoeld om bibliotheekdirecties en management zich een beeld te laten vormen van de beleidskeuzes die moeten worden gemaakt. Ook gemeenteambtenaren en wethouders zijn echter welkom. Meer nieuws aangaande exacte tijden en locaties volgen nog.

De data zijn:

- 2 nov., Overijssel en Flevoland: Zwolle (middag);
- 7 nov., Gelderland: Arnhem (middag);
- 8 nov., N-Brabant en Zeeland: Tilburg (middag);
- 10 nov., N-Holland, Z-Holland en Utrecht : Utrecht (ochtend);
- 21 nov., Limburg: Roermond (ochtend);
- 23 nov., Groningen, Friesland en Drenthe: Groningen (ochtend).

Meer op: www.kunstvanlezen.nl en www.bibliotheekblad.nl/nieuws (28 juni).

Mark Deckers gaat op zijn weblog nader in op zijn driepuntenplan voor het onderwijs: www.markdeckers.net (13 juli).

*Wat Jan Meent***Intranet 3.0: ieders mening belangrijk**

“Een intranet 3.0 geeft iedereen in de organisatie de ruimte om zelf discussies, meningen en informatie te starten. Alle onderdelen van 1.0 en 2.0 zijn opgenomen, maar de bevoegdheden van alle medewerkers zijn gelijk aan MT-leden en redactieleden. Iedereen kan organisatiegerelateerde informatie kwijt op het intranet. Directieplannen worden als een open discussie op het intranet geplaatst en al dan niet aangepast naar aanleiding van de argumenten en opmerkingen van de medewerkers.

Wiki kunnen hierbij behulpzaam zijn. Hierdoor worden beleidsbeslissingen organisatiebreed aangepast en gedragen. Alle informatie - verslagen, beleidsnotities en andere notities - is voor iedereen toegankelijk en kan van opmerkingen worden voorzien. De mening van iedere medewerker wordt als belangrijk gezien. Een Twitterfontein van de medewerkers vormt een kennisbron voor iedereen.

Het intranet is aantrekkelijk vormgegeven en combineert persoonlijke zaken (verjaardagen en belangrijke privé-zaken) met organisatienieuws (actieve nieuwsdeling van organisatiezaken) en met praktische zaken (nieuwste handleidingen en procedures).”

Dat schrijft **Jan de Waal** in de rubriek ICT op de site van Bibliotheekblad.

Meer op: www.bibliotheekblad.nl/rubrieken (4 juli).

*Wat Wim Meent***Bedenkingen bij “sociale media”**

Overwegingen van privacy die bij de oude media nog wel eens een rol konden spelen, zijn (of lijken te zijn) bij vele gebruikers van zogenaamde “sociale media” geheel afwezig.

Ik schrijf 'lijken te' tussen haakjes erbij, want uit de gehanteerde toon, die vaak alleen gericht lijkt te zijn op vrienden, familie of goede kennissen, vraag je je wel eens af of alle moderne publicisten goed beseffen dat alles wat ze publiceren voor iedereen met een internetverbinding voor *onbepaalde* tijd toegankelijk is. Ook voor mensen en instanties die niet op voorhand het beste met de auteur voor hebben.

Dat schrijf ik in m'n laatste gastblog.

Ik maak gebruik van sociale media, maar heb er ook bedenkingen bij. Een belangrijk punt is dat ik er altijd naar heb gestreefd de wereld en mezelf zo objectief mogelijk te bekijken. Ik vind feiten belangrijk en hecht meer waarde aan doordachte meningen die op feiten zijn gebaseerd dan op meningen uit de losse pols. Ik weet ook wel dat op een hoger filosofisch niveau 'feiten' niet bestaan en dat ook feiten 'theoriegeladen' zijn, maar gewoon in het dagelijks leven maak ik graag onderscheid tussen feiten en meningen. Ik vind het meer nastrevenswaardig zo objectief mogelijk te zijn (ook al bestaat absolute objectiviteit niet) dan zo subjectief mogelijk.

Ik zal hier niet beweren dat sociale media en subjectiviteit één-op-één samengaan, maar de snelheid en laagdrempeligheid waarmee er gereageerd kan worden, maakt natuurlijk wel dat de neiging bestaat heel gauw niet geheel doordachte menin-

gen op het net te kwakken. Ik denk dat sociale media aan waarde kunnen winnen als mensen zich zouden matigen en even iets meer tijd zouden nemen voor ze iets publiceren. Meer op: www.bibliotheekblad.nl/rubrieken/gastblogs (1 juli).

Hogere en lagere doelen

Had de openbare bibliotheek een hoger doel, heeft de openbare bibliotheek een hoger doel en moet de openbare bibliotheek in de toekomst een hoger doel hebben? Die vragen worden bij mij opgeroepen door de aankondiging van het SIOB in een volgende sessie voor de visieontwikkeling met een aantal deskundigen te praten over wat het 'hoger doel' is van bibliotheken. "Gezien de huidige maatschappelijke context waarin verschillende rechtsbeginselen ter discussie staan, lijkt de huidige legitimering van de openbare bibliotheek, die met name gebaseerd is op het Unesco-manifest, niet meer adequaat", zegt het SIOB in de aankondiging. "Tijdens deze sessie staat de vraag centraal wat in essentie de unieke bijdrage is van de bibliotheken aan de samenleving en wat dus het bestaansrecht van bibliotheken is."

Bij hogere doelen kun je denken aan de bevordering van de wereldvrede, de broeder- en zusterliefde van en voor alle mensen of de vrije ontplooiing van ieders creatieve vermogens. Je kunt ook kijken of je meer onderin of meer bovenin de *Piramide van Maslow* wilt opereren. Bibliotheken die werklozen helpen bij het zoeken naar werk (zoals in de VS veel voorkomt) zitten duidelijk niet bovenin die piramide en vervullen ook geen "hoger doel", maar verrichten niettemin een zeer nuttige bijdrage aan de samenleving.

Betekenis geven

Ik las dat er al mensen boos waren over het idee dat er kritisch gekeken wordt naar het Unesco-manifest. Alsof het de Heilige Schrift is. Een poosje geleden las ik dat een bibliotheekdirecteur vindt dat we moeten nagaan hoe we samen met onze klanten betekenis kunnen geven aan de samenleving. Ook las ik dat de bibliotheek mensen de gelegenheid moet bieden zich te ontplooiën, kennis te delen, elkaar te ontmoeten en geïnspireerd te raken: lezen, leren, cultuur en ontmoeting worden ingezet om mensen hun talenten te laten ontdekken en het beste uit zichzelf te halen; gedurende elke fase van hun leven. Tja, ik vind het allemaal erg mooi, werkelijk waar, maar ik denk toch dat de bekostigende wethouders gewoon graag willen weten wat ze terugkrijgen van de gemeentelijke gelden die in openbaar bibliotheekwerk worden gestoken: de *Social Return on Investment*. Ik zou zeggen: beschrijf eens zo exact mogelijk je doelen, maak de resultaten meetbaar en toon aan wat je precies bereikt hebt. We krijgen van Bibliotheek.nl een *datawarehouse*, dus binnenkort - hopelijk nog net niet te laat - is het helemaal voor elkaar en kunnen we bezuinigende gemeenten met keiharde cijfers om de oren slaan!

Niet uniek, maar aanvullend

lets anders is dat ik al zolang ik in het openbare bibliotheek-

werk zit nooit heb geloofd in een *unieke* bijdrage van bibliotheken aan de samenleving. Voor de informatievoorziening van (jonge) burgers zijn het onderwijs, de media en de archieven belangrijker. Bibliotheken opereren vooral met andermans spullen, waar ze overigens keurig leenrecht voor betalen als het om papier gaat. Voor digitale informatie die niet zelf gecreëerd wordt of die niet rechtenvrij is, zal het niet anders gaan. Bibliotheken hebben, als de fysieke uitleenfunctie door de digitalisering niet meer nodig is, in de wereld van informatie creëren en aanbieden op z'n best een aanvullende rol als wegwijzer en adviseur (en dat laatste kan ook betekenen: mensen enthousiast maken voor bepaalde vormen van informatie, zoals literatuur).

Ook is het zo dat er geen levensbedreigende situaties ontstaan als bibliothecarissen morgen zouden gaan staken, dit in tegenstelling tot brandweerlieden of verpleegkundigen. Ik zag dat **Mark Deckers** meent dat er bij Bibliotheek.nl sprake is van een traject met *enorme risico's*. Tja, het zal wel, maar dat zijn dan toch hooguit financiële risico's (wegzinken in een geldverslindend digitaal moeras, zoals **Rob Vellinga** het omschreef in één van de eerste meningspeilingen op de website van Bibliotheekblad).

Informatie, informatie over informatie

Er is informatie en er is "informatie over informatie" (metadata en adviezen).

Dat betekent (afgezien van een indeling tekst/audio-visueel):

- Fysieke informatie;
- Digitale informatie;
- Fysieke informatie over fysieke informatie;
- Fysieke informatie over digitale informatie;
- Digitale informatie over fysieke informatie;
- Digitale informatie over digitale informatie.

Op al die gebieden zijn commerciële en publieke taken mogelijk. Wie anno 2011 publiek geld wenst, zal duidelijk moeten aantonen wat de reden daarvan is.

Integrale benadering

In 2005 bepleitte de *Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid* (WRR) in een rapport *Focus op functies* om een integrale benadering te kiezen als het gaat om de inzet van overheidsmiddelen voor informatiefuncties. Niet meer kijken naar instellingen, maar naar functies. Vervolgens kijken welke functies wel en niet een belangrijke maatschappelijke (dus te subsidiëren) betekenis hebben. Waarom zouden publieke omroepen die vooral plat vermaak bieden overheidsmiddelen moeten krijgen? En commerciële dagbladen die kwaliteitsinformatie bieden die van groot belang is voor het functioneren van burgers in democratische samenlevingen niet? Waarom een bibliotheek die er met *event driven activities* en *search engine advertising* in het kader van *Customer Relationship Management* (CRM) mee bezig is zo veel mogelijk *klanten* binnen te halen wel? En een bibliotheek die in een keurige prestatieovereenkomst met de gemeente kan vastleggen welke nuttige ondersteuning er via *Biebsearch* aan *leerlingen* in het primaire onderwijs geboden wordt niet?

Hogere doelen zijn mooi, maar ik zie het liefst concrete, meetbare doelen van concrete functies, ongeacht wie ze uitvoert.

Wat Wim nog niet Weet (WWnnW) **Reactie GII-stuurgroep nu op papier**

Na enige maanden van stilstand in deze rubriek, kan ik melden dat er flinke vooruitgang is geboekt: een aantal onderwerpen is verhuisd van WWnnW naar WWW.

Het heeft een half jaar geduurd, maar een reactie van de Stuurgroep van het GII-consortium op de brief d.d. 21 december 2010 van VOB, Plusbibliotheken, SIOB en Bibliotheek.nl is in juni op papier gezet. En wel in de vorm van *een vervolg* op het Visiedocument van de Stuurgroep. Zie bericht op pagina 3 van deze WWW. Overigens geen eenvoudige tekst, maar wel cruciaal voor de verdere ontwikkeling van de Nationale Bibliotheek Catalogus. Desgevraagd bevestigde Bibliotheek.nl dat er geen sprake meer van is (zoals aanvankelijk het plan was) een nieuwe NBC te laten bouwen - wat iedereen die de zaak een beetje volgde al lang wist. Voor de fysieke content (titels) wordt voortgebouwd op het bestaande GGC (Gemeenschappelijk catalogiseersysteem van OCLC). De verdere realisatie van de NBC (op basis van het GGC) is afhankelijk van de afspraken die in de Stuurgroep GII worden gemaakt over de met OCLC te voeren gesprekken en de uitkomst daarvan.

Of de werkzaamheden aan de Centrale Catalogus Openbare Bibliotheken (CCOB) van NBD/Biblion hierin een rol kunnen hebben, zal moeten blijken, maar een gemeenschappelijk toekomstperspectief voor NBD/Biblion en Bibliotheek.nl (die als de Raad voor Cultuur zijn zin krijgt t.z.t. wordt opgevolgd door een landelijke serviceorganisatie, bestaande uit een samenvoeging van PSO's en Bibliotheek.nl) wordt door veel partijen van belang gevonden.

Overigens zijn VOB en Plusbibliotheken (met KB en UB'en) wel vertegenwoordigd in de Stuurgroep GII, maar het SIOB (dat ingaand 2012 de OCW-gelden voor "de digitale bibliotheek" met een opdrachttaak ontvangt) en de Stichting Bibliotheek.nl (die voor de verdere ontwikkeling van de NBC afhankelijk is van Stuurgroep/OCLC) niet.

Besteding OCW-middelen 2009, 2010 en 2011

Over de besteding van de OCW-innovatiegelden in 2009 en 2010 meldde **Theo Bijvoet** (hoofd Letteren en Bibliotheken van OCW) desgevraagd: "2009 en 2010 zijn nog volop in behandeling. De jaarstukken 2010 van Bibliotheek.nl worden momenteel beoordeeld en ook de bewerkelijke afhandeling van de innovatiesubsidies 2009 vindt nu plaats. Door de hectiek rond de bezuinigingen is alles enigszins vertraagd. Pas na de zomer weet ik meer."

Overigens meldde Theo al eerder hoe de globale besteding in 2010 was (zie WWW van februari 2011).

Theo gaf ook aan hoe de besteding in 2011 globaal zal zijn (zie bericht op pagina 5 van deze WWW).

Wat Wim Niet Mag Weten

Tijdens de borrel na de voorlichtingsbijeenkomst van OCW en Bibliotheek.nl op 28 juni over de subsidieregeling 2011 voor de implementatie van white label website, NBC en datawarehouse vertelde iemand mij het een aardig idee te vinden als er een

rubriek zou komen: *Wat Wim Niet Mag Weten*. Ik heb geantwoord die heel graag te zien. En ik nodig iedereen van harte uit er bijdragen aan te leveren!

Wat Wij niet mogen Weten (WWnmW) **Niet-openbare stukken**

De volgende stukken worden door de betrokken organisaties niet openbaar gemaakt:

- Subsidieaanvraag 2010 en begroting van Bibliotheek.nl;
- Concept-subsidieaanvraag 2011 en begroting van Bibliotheek.nl, van oktober 2010 (zie *Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk*, november 2010);
- Advies SIOB aan OCW over deze subsidieaanvraag;
- Definitieve subsidieaanvraag van Bibliotheek.nl 2011 (inmiddels door OCW gehonoreerd met € 11,1 miljoen).
- Jaarrekening 2010 Bibliotheek.nl.

Desgevraagd zei **Diederik van Leeuwen**, de nieuwe directeur van Bibliotheek.nl, dit soort stukken nu nog niet te willen verstrekken, omdat er bij Bibliotheek.nl nog geen goede jaarcyclus is. Daardoor is de aansluiting van jaarrekening op begroting moeilijk uit te leggen. Maar hij streeft voor de toekomst naar maximale (financiële) transparantie.

Colofon

WWW is een uitgave van Wim Keizer. Hij is ambtelijk secretaris van de Stichtingen Overleg Openbaar Bibliotheekwerk Noord-Holland (SOOB NH), Bibliothekenoverleg Zuid-Holland (BOZH) en Samenwerkende PSO's Nederland (SSPN).

WWW wordt gemaakt op persoonlijke titel, in nauwe samenwerking met *Bibliotheekblad* (www.bibliotheekblad.nl), en gaat over de officiële vernieuwing van het openbare bibliotheekwerk.

WWW staat voor *Wat Wim Weet*. Wat Wim Weet, weet ik door te vragen Wie, Wat en Waarom? Waar, Wanneer en Hoe? En door te kijken op het WereldWijde Web.

Ik weet wat ik weet en wat ik niet weet. Maar er zijn vast ook feiten van welke ik niet weet dat ik ze niet weet. Tips en documenten zijn van harte welkom! Mijn motto is: *Comment is free, but facts are sacred*.

Ook reacties zijn van harte welkom en worden geplaatst als voor- en achternaam vermeld worden (en bij voorkeur ook de functie). Ze kunnen worden gemaïld aan wkeizer@soobbozh.nl. De bibliotheekvernieuwing verdient discussie *in het openbaar*.

WWW is digitaal ontsloten, voorsnog op de website van het Netwerk van Directeuren: www.netwerkvandirecteuren.nl. Wie rechtstreekse toezending wil, kan een mailtje sturen aan wkeizer@soobbozh.nl.